

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων
ΜΙΛΑΝΟ

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ
ΚΑΝΟΝΙΚΟ

Μιλάνο, 18 Ιανουαρίου 2024
ΑΠΦ. 1910 /ΑΣ 21

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Εξωτερικών
- Β3 Δ/ση

ΚΟΙΝ: - Διπλ. Γραφείο κ. Πρωθυπουργού
Υπουργείο Εξωτερικών
- Διπλ. Γραφείο κ. Υπουργού
- Διπλ. Γραφείο Υφυπουργού κας Α. Παπαδοπούλου
- Διπλ. Γραφείο Υφυπουργού κ. Κ. Φραγκογιάννη
- Γραφείο κας Γεν. Γραμματέα
- Γραφείο κας Γεν. Γραμματέα ΔΟΣ & Εξωστρέφειας
- Α' & Β' Γεν. Δ/σεις
- Α1, Β1 & Β2, Δ/σεις
- ΣΤ2 Δ/ση (για τη διεκπεραίωση του παρόντος μέσω ΣΗΔΕ)
- ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ (μέσω ημών)

Ε.Δ.: -Πρεσβεία Ρώμης
-Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης

ΘΕΜΑ: **Ο τομέας τουρισμού στο Μιλάνο μετά την πανδημία: δομικά χαρακτηριστικά και πρόσφατες τάσεις**

Σύμφωνα με έκθεση της ASSOLOMBARDA με τίτλο «Παρατηρητήριο Τουρισμού 2023», η **Ιταλία** αναδεικνύεται ως η τέταρτη σημαντικότερη ευρωπαϊκή χώρα στον τομέα του **τουρισμού**, αντιπροσωπεύοντας το **6,2% της συνολικής εθνικής προστιθέμενης αξίας**. Σε **απόλυτους αριθμούς**, η χώρα καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση, με τουριστική προστιθέμενη αξία **100 δισ. ευρώ**, μετά τη Γερμανία.

Σε πλαίσιο εθνικής κλίμακας, η **Λομβαρδία** ξεχωρίζει, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση, μεταξύ των περιφερειών της Ιταλίας ως προς την προστιθέμενη αξία στον τομέα της διαμονής και της εστίασης (10,4 δισ. ευρώ, το 2019). Όσον αφορά στις τουριστικές ροές, η Ιταλία είναι η τέταρτη ευρωπαϊκή χώρα σε αριθμό επισκεπτών, με 131 εκατομμύρια αφίξεις το 2019, εκ των οποίων 17 εκατομμύρια στη Λομβαρδία (13%).

Ειδικότερα, αναλύοντας την περίοδο μεταξύ 2010-2019, παρατηρείται αύξηση, της τάξης του +41%, στις τουριστικές αφίξεις στο **Μιλάνο**. Η αύξηση ξεπερνά μεγαλύτερους προορισμούς όπως: η Βενετία (+32%) και η Ρώμη (+26%), αλλά παραμένει χαμηλότερη σε σύγκριση με πόλεις μεσαίου μεγέθους, όπως: η Βερόνα (+53%), η Νάπολη (+48%) και το Τρέντο (+42%). Η αύξηση των αφίξεων στο Μιλάνο αποδίδεται στην αναβίωση της ελκυστικότητας της πόλης, επηρεασμένης αναμφίβολα και από την EXPO 2015, ενώ τα μεγάλα γεγονότα, όπως οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες το 2026, προβλέπεται ότι θα συμβάλλουν στην περαιτέρω αύξηση του αριθμού των επισκεπτών.

1 / 3

Μετά την περίοδο πτώσης των **αφίξεων**, λόγω της πανδημίας, το πρώτο τετράμηνο του 2023, καταγράφεται αύξηση της τάξεως του +7,9%, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2019, η οποία δείχνει την πιθανή επανάκτηση του τουρισμού. Αν η τάση επιβεβαιωθεί και από τα ετήσια στοιχεία, το 2023 υπόσχεται να είναι η χρονιά κατά την οποία θα ξεπεραστούν τα προ-πανδημίας επίπεδα, με πρόβλεψη 8,8 εκατομμυρίων επισκεπτών, πάνω από τον αριθμό ρεκόρ αφίξεων του 2019.

Παρατηρείται επίσης ότι, η προσέλκυση των τουριστών στο Μιλάνο χαρακτηρίζεται από **αυξημένο διεθνές άνοιγμα**, με το μερίδιο των ξένων επισκεπτών να αυξάνεται από το 51% το 2010 σε 57% το 2019. Επιπλέον, παρατηρείται αυξημένη συμμετοχή του **επιχειρηματικού τουρισμού**, ενισχυμένου από τις εμπορικές εκθέσεις του Μιλάνου. Παράλληλα, η διασπορά των διεθνών εκθέσεων και εμπορικών/οικονομικών εκδηλώσεων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, επέτρεψε στο Μιλάνο να μειώσει περαιτέρω τη χαμηλή εποχικότητα των ροών επισκεπτών στην πόλη.

Από την άλλη πλευρά, το **μείγμα των ξένων επισκεπτών** φαίνεται να διαφοροποιείται με αύξηση των επισκεπτών από ασιατικές περιοχές. Η σύνθεση ξένων τουριστών στο Μιλάνο χαρακτηρίζεται από χαμηλότερο μερίδιο των επισκεπτών της Βόρειας Αμερικής (10% το 2019) και υψηλότερο μερίδιο - και αυξανόμενο - ασιατικών τουριστών (22% το 2019). Συγκεκριμένα, το 2019, 417 χιλιάδες κινεζικοί τουρίστες έφτασαν στο Μιλάνο (+176% σε σύγκριση με το 2010, το 13% του συνόλου των επισκεπτών στην Ιταλία), ένας αριθμός που κάνει την Κίνα την πρώτη χώρα καταγωγής επισκεπτών, ακολουθούμενη από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Γερμανία.

Όσον αφορά στις **δαπάνες των ξένων επισκεπτών** παρατηρείται αύξηση των μέσων εξόδων τους στη Λομβαρδία, έως +81% μεταξύ 2019 και 2022. Το 2023, οι δαπάνες αυτές έχουν ξεπεράσει τα επίπεδα του 2019, καταγράφοντας αύξηση +12,9%, ένα στοιχείο που μπορεί να συνδεθεί, τουλάχιστον εν μέρει, με μια αλλαγή στις συνήθειες των καταναλωτών και τον τύπο των τουριστών που έλκονται από την περιοχή.

Στον τομέα της **διαμονής**, παρατηρείται αύξηση της προτίμησης για πλατφόρμες βραχυπρόθεσμων μισθώσεων, με το μερίδιο τους να αυξάνεται από 3,6% το 2010 σε 23,3% το 2021. Η αύξηση της ζήτησης μη-ξενοδοχειακών δομών παρατηρείται πιο έντονα μετά την εισαγωγή στην τουριστική αγορά διαφόρων πλατφορμών βραχυπρόθεσμων μισθώσεων, όπως το Airbnb.

Τα ποσοστά **πληρότητας των δωματίων** πλησιάζουν τα προ-COVID επίπεδα, καθιστώντας εμφανές το δυναμικό ανάκαμψης στον τομέα. Η προσφορά διαμονής στο Μιλάνο επικεντρώνεται στα ξενοδοχεία πολυτελείας, με το 34% να ανήκει στην κατηγορία 4 / 5-αστέρων και άνω. Επιπλέον, παρατηρείται αυξημένη τάση προς τα υψηλής κατηγορίας ξενοδοχεία, με την αύξηση των 5-αστέρων κατά +56,3% και των 4-αστέρων κατά +11,9% μεταξύ 2012 και 2021.

Όσον αφορά τους **τρόπους άφιξης**, η πλειοψηφία των ξένων επισκεπτών φτάνει μέσω των αεροδρομίων. Πριν από την πανδημία, το Μιλάνο ενίσχυσε σημαντικά τις αεροπορικές συνδέσεις του, με την εναέρια κυκλοφορία των αεροδρομίων Malpensa, Orio Al Serio (Μπέργκαμο) και Linate να αυξάνεται κατά +34,5% την περίοδο 2012-2019, φθάνοντας 49 εκατομμύρια επιβάτες. Μετά την κατάρρευση λόγω της πανδημίας, το πρώτο τρίμηνο του 2023, τα αεροδρόμια του Μιλάνου ανέκτησαν τα προ-πανδημίας επίπεδα. Τα αεροδρόμια Malpensa και Orio Al Serio διακρίνονται για τη διεθνοποίηση τους, με πάνω από το 70% των επιβατών το 2022 να προέρχονται από το εξωτερικό. Στο Linate προτιμώνται περισσότερες εσωτερικές πτήσεις. Επιπλέον, το Malpensa ξεχωρίζει ως αεροδρόμιο αναφοράς για απομακρυσμένους επιβάτες, με το 43% των διεθνών επιβατών, το 2022, να προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ.

Σχετικά με τους λοιπούς τρόπους άφιξης στο κέντρο της πόλης, παρατηρείται ότι ο αριθμός των τουριστικών λεωφορείων δεν έχει επιστρέψει ακόμη στα προ-πανδημίας επίπεδα. Τον Φεβρουάριο του 2023, παραμένει περίπου -30%, υποδηλώνοντας πιθανή αλλαγή στις συνήθειες κινήσεων των τουριστών.

Συνοψίζοντας, τα προηγούμενα έτη, και ειδικότερα κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, ο τομέας της φιλοξενίας υπέστη σημαντικές ζημιές στο Μιλάνο. Η κορεσμένη προσφορά ξενοδοχειακών καταλυμάτων ξεκίνησε να ανακατατάσσεται το 2023, επιστρέφοντας στα φυσιολογικά επίπεδα, με το ποσοστό πληρότητας δωματίων να φτάνει το 58,9% μεταξύ Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου 2023, πλησίον των επιπέδων του 2019. Παρά τα προβλήματα, ο τουριστικός τομέας στο Μιλάνο εξακολουθεί να διαθέτει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης. Οι προβλέψεις για την τουριστική κίνηση του Μιλάνου ανέρχονται σε πάνω από 10 εκατομμύρια επισκέπτες (με 5,7 εκατομμύρια αφίξεις από το εξωτερικό) το 2026, το έτος κατά το οποίο θα διεξαχθούν οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του Μιλάνου-Κορτίνας.

ΠΑΓΩΝΑ ΛΑΡΔΑ
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄